Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Tavaroiden vapaa liikkuvuus — SEUT 34–SEUT 36 artikla — Vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet — Direktiivi 94/11/EY — 3 ja 5 artikla — Kattava yhdenmukaistaminen — Direktiivin 94/11 pakkausmerkintöjä koskevien säännösten mukaisten jalkineiden kaupan pitämisen rajoittamisen kielto — Kansallinen lainsäädäntö, jossa vaaditaan alkuperämaan ilmoittamista ulkomailla jalostettujen tuotteiden merkinnöissä, jos tuotteessa käytetään italiankielistä ilmaisua ”pelle” — Vapaaseen liikkeeseen luovutetut tavarat

Asiassa C-95/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale di Milano (Italia) on esittänyt 20.2.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.2.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC) ja

Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel)

vastaan

FS Retail,

Luna Srl ja

Gatsby Srl,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari), E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies L. Carrasco Marco,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.1.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC), edustajinaan avvocato G. Floridia, avvocato A. Tornato, avvocato M. Mussi, avvocato A. Fratini ja avvocato G. P. Geminiani,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

— Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel), edustajinaan avvocato G. Floridia, avvocato A. Tornato, avvocato M. Mussi, avvocato G. P. Geminiani ja avvocato A. Fratini,

— FS Retail, edustajanaan avvocato M. Sapio,

— Luna Srl, edustajinaan avvocato A. Cattel ja avvocato M. Concetti,

— Gatsby Srl, edustajanaan avvocato A. Terenzi,

— Tšekin hallitus, asiamiehenään M. Smolek,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Möller,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. Bulterman, B. Koopman ja H. Stergiou,

— Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, K. Sparrman, L. Swedenborg, E. Karlsson ja F. Sjövall,

— Euroopan komissio, asiamiehinään G. Gattinara ja G. Zavvos,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.4.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 34–SEUT 36 artiklan, kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 23.3.1994 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/11/EY (EYVL L 100, s. 37) ja unionin tullikoodeksista 9.10.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 (EUVL L 269, s. 1: jäljempänä unionin tullikoodeksi) 60 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC), joka on Italian teollisuuden keskusliittoon kuuluva parkitusalan pätevimpiä toimijoita edustava kansallinen toimialajärjestö, ja Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel), joka on voittoa tavoittelematon sosiaalista yhteisvastuuta edistäviä tavoitteita ajava kuluttajansuojajärjestö, ja toisaalta Italian oikeuden mukaan perustetut yhtiöt FS Retail, Luna Srl ja Gatsby Srl ja joka koskee sellaisten jalkineiden kauppaamista Italiassa tuotteen alkuperämaata ilmoittamatta, joiden sisäpohjaan on merkitty italiankielinen yleisnimi ”pelle” (nahkaa) tai ”vera pelle” (aitoa nahkaa).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY (EYVL L 204, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY (EYVL L 217, s. 18; jäljempänä direktiivi 98/34), 8 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on lähtökohtaisesti toimitettava välittömästi

Euroopan komissiolle kaikkien niiden teknisten sääntöjen luonnokset, joita ne aikovat antaa. Niiden on toimitettava komissiolle myös ilmoitus niistä syistä, joiden vuoksi tällaisen teknisen määräyksen laatiminen on tarpeen, jollei näitä syitä selvitetä jo ehdotuksessa. Komissio ilmoittaa viipymättä muille jäsenvaltioille teknistä määräystä koskevasta ehdotuksesta ja kaikista sille toimitetuista asiakirjoista. Jäsenvaltioiden on toimitettava viipymättä komissiolle teknisen määräyksen lopullinen teksti.

4 Kyseisen direktiivin 9 artiklassa säädetään, että 8 artiklan mukaisesti tiedoksi annetun teknistä määräystä koskevan ehdotuksen hyväksymistä on lykättävä kolmella kuukaudella siitä päivästä alkaen, jona komissio on vastaanottanut teknistä määräystä koskevan ehdotuksen tiedoksiannon. Tässä artiklassa säädetään muun muassa, että tämä määräaika pidennetään kuudeksi kuukaudeksi, jos komissio tai toinen jäsenvaltio esittää kolmen kuukauden kuluessa kyseisestä päivästä yksityiskohtaisen lausunnon, jonka mukaan suunniteltu toimenpide sisältää seikkoja, jotka voisivat luoda esteitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle sisämarkkinoilla. Lykkäysaika pidennetään kahdeksitoista kuukaudeksi, jos komissio kolmen kuukauden kuluessa tiedoksiannon vastaanottamisesta ilmoittaa aikeestaan ehdottaa tai antaa teknistä määräystä koskevan ehdotuksen kohteena olevasta aiheesta lainsäädäntöä.

5 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1), 24 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tavara, jonka valmistus on suoritettu kahdessa tai useammassa maassa, on peräisin maasta, jossa suoritetaan viimeinen olennainen valmistus tai käsittely, joka on taloudellisesti perusteltu, tätä tarkoitusta varten varustetussa yrityksessä suoritettu ja joka on johtanut uuden tuotteen valmistukseen tai edustaa merkittävää valmistusastetta.”

6 Asetus N:o 2913/92 on kumottu unionin tullikoodeksilla, joka on tullut voimaan 31.10.2013. Unionin tullikoodeksin 60 artiklaa, joka on asiallisesti samansisältöinen kuin asetuksen N:o 2913/92 24 artikla, sovelletaan unionin tullikoodeksin 288 artiklan 2 kohdan nojalla kuitenkin vasta 1.5.2016 alkaen.

7 Direktiivin 94/11 johdanto-osan ensimmäinen, toinen, kolmas, viides ja seitsemäs perustelukappale kuuluvat seuraavasti:

”joissakin jäsenvaltioissa on jalkineiden merkintöjä koskevia asetuksia, joiden tarkoituksena on suojella yleisöä ja antaa heille tietoa sekä säilyttää teollisuuden oikeutetut edut,

asetusten väliset erot saattavat luoda kaupan esteitä yhteisön sisällä ja samalla haitata sisämarkkinoiden toimintaa,

useiden erilaisten järjestelmien päällekkäisyyden aiheuttamien ongelmien välttämiseksi on suotavaa määritellä täsmällisesti yhteisen jalkineiden merkintäjärjestelmän osatekijät,

– –

on sekä kuluttajien että teollisuuden edun mukaista, että jalkineteollisuus toteuttaa järjestelmän, jolla vähennetään petoksen vaaraa ilmoittamalla tarkasti jalkineissa käytettyjen pääasiallisten materiaalien laatu,

– –

kansallisten lainsäädäntöjen yhdenmukaistaminen on asianmukainen keino vapaakaupan esteiden poistamiseksi; tätä tavoitetta yksittäiset jäsenvaltiot eivät voi saavuttaa tyydyttävällä tavalla, ja tässä direktiivissä vahvistetaan ainoastaan välttämättömät vaatimukset niiden tuotteiden vapaan liikkuvuuden osalta, joihin tätä direktiiviä sovelletaan,

_ _”

8 Tämän direktiivin 1 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan ’jalkineella’ tuotteita, jotka on varustettu pohjilla, joiden tarkoituksena on suojata tai peittää jalkaa, mukaan lukien liitteessä I tarkoitetut erikseen kaupan pidettävät osat.”

9 Tämän direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ainoastaan jalkineet, jotka täyttävät tässä direktiivissä esitetyt merkintöjä koskevat vaatimukset, voidaan saattaa markkinoille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita sovellettavia yhteisön oikeudellisia velvoitteita.

2. Jos jalkineita, jotka eivät täytä merkintöjä koskevia säännöksiä, saatetaan markkinoille, toimivaltainen jäsenvaltio toteuttaa kansallisessa lainsäädännössä säädetyt asianmukaiset toimenpiteet.”

10 Kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot eivät voi kieltää tai estää sellaisten jalkineiden pitämistä kaupan, jotka ovat tässä direktiivissä esitettyjen merkintöjä koskevien säännösten mukaisia, soveltamalla yhteensovittamattomia kansallisia, tiettyjen jalkinetyyppien tai yleensä jalkineiden merkintöjä koskevia säännöksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita sovellettavia yhteisön oikeudellisia velvoitteita.”

11 Saman direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Merkinnöistä on käytävä ilmi tiedot liitteen I mukaisesti määritellystä materiaalista, jota on vähintään 80 prosenttia mitattuna jalkineen päällisen, vuoren ja sisäpohjan pinnassa ja vähintään 80 prosenttia ulkopohjasta. Jos mitään materiaalia ei ole vähintään 80:ä prosenttia, on suotavaa antaa tietoja kahdesta jalkineen rakenteen pääasiallisesta materiaalista.

2. Nämä tiedot ilmoitetaan jalkineessa. Valmistaja tai valmistajan yhteisöön sijoittautunut edustaja voi valita joko kuvan tai tekstin, jotka on määritelty ja esitelty liitteessä I, vähintään kulutusjäsenvaltion määrittelemällä/määrittelemillä kielellä/kielillä perustamissopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltioiden on huolehdittava kansallisissa säännöksissään siitä, että kuluttajille annetaan tarpeeksi tietoa näiden kuvien merkityksistä ja valvottava, että tällaiset säännökset eivät aiheuta esteitä kaupalle.

3. Tässä direktiivissä merkintöjen tarkoitetaan käsittävän säädetyt tiedot jokaisessa jalkineparissa. Merkinnät voidaan tehdä painamalla, liimaamalla, kohokuvioimalla tai kiinnittämällä.

4. Merkintöjen on oltava näkyviä, hyvin ja sopivaan kohtaan kiinnitettyjä ja niiden on oltava riittävän suuria, jotta merkinnän sisältämien tietojen ymmärtäminen on helppoa. Merkintä ei saa johtaa kuluttajaa harhaan.

5. Valmistajan tai yhteisöön sijoittautuneen valmistajan edustajan on laadittava merkintä ja hän vastaa merkinnän tietojen paikkansapitävyydestä. Jollei valmistaja tai valmistajan edustaja ole sijoittautunut yhteisöön, vaatimus koskee henkilöä, joka vastaa ensimmäisestä markkinoille saattamisesta yhteisössä. Jälleenmyyjän on huolehdittava siitä, että hänen myymissään kengissä on asianmukainen, tässä direktiivissä säädetty merkintä.”

12 Direktiivin 94/11 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Merkintään tarvittaessa liitettyjä kirjallisia lisätietoja voidaan lisätä tämän direktiivin mukaan vaadittuihin teksteihin. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan voi kieltää tai estää sellaisten jalkineiden pitämistä kaupan, jotka täyttävät tässä direktiivissä esitetyt vaatimukset, 3 artiklan säännösten mukaisesti.”

Italian oikeus

13 Italiankielisten nimitysten ”cuoio”, ”pelle” ja ”pelliccia” sekä niiden johdannaisten tai synonyymien käyttöä koskevista uusista säännöistä 14.1.2013 annetun lain nro 8 (GURI nro 25, 30.1.2013; jäljempänä laki nro 8/2013) 3 §:n 2 momentissa säädetään muun muassa, että ”kielletään saattamasta myyntiin tai muulla tavoin markkinoille tuotteita, joissa on käytetty nimitystä ’cuoio’ [nahka], ’pelle’ [nahka] tai ’pelliccia’ [turkis] taikka niiden johdannaisia tai synonyymejä adjektiiveina tai substantiiveina, vaikka ne olisi lisätty etuliitteinä tai jälkiliitteinä muihin sanoihin taikka osana yleisnimiä ’pellame’ [nahkat], ’pelletteria’ [nahkatavarat] tai ’pellicceria’ [turkistavarat], mukaan lukien käännettynä muuksi kieleksi kuin italiaksi, ja joita ei ole saatu yksistään eläinten nahoista, joita on käsitelty varta vasten niiden luonnollisten ominaisuuksien säilyttämiseksi, ja joka tapauksessa muita kuin 1 §:ssä mainittuja tuotteita”. Italian ulkopuolisissa maissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saatujen tuotteiden alkuperämaa on ilmoitettava merkinnöin, jos tuotteessa käytetään edellä mainittuja italiankielisiä nimityksiä.

14 Tästä kansallisesta säännöstöstä johtuu, että muun maalaista kuin italialaista nahkaa sisältävien mutta italiankielisiä nimityksiä käyttäen merkittyjen tuotteiden kaupan pitäminen synnyttää kumoamattoman olettaman kuluttajien erehdyttämisestä.

15 Laissa nro 8/2013 ei tehdä eroa kolmansissa maissa valmistettujen tavaroiden ja muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa kuin Italian tasavallassa laillisesti valmistettujen tai kaupan pidettyjen tavaroiden välillä.

16 Tämän säännöstön mukaisen kaupanpitokiellon rikkomisesta on kyseisen lain 4 §:n mukaan seuraamuksena 10 000–50 000 euron suuruinen hallinnollinen seuraamusmaksu ja kyseessä olevan tavaran hallinnollinen takavarikointi.

Pääasian oikeudenkäyntiä koskevat tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

17 UNIC ja Uni.co.pel pyysivät ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle 27.9.2013 jättämässään välitoimia koskevassa hakemuksessa määräystä kiireellisten välitoimien kohdistamisesta pääasian vastaajiin.

18 Pääasian kantajat katsovat, että pääasian vastaajat pitävät Italian alueella lain nro 8/2013 vastaisesti kaupan jalkineita, joiden sisäpohjassa on italiankielinen yleisnimi ”pelle” (nahkaa) tai ”vera pelle” (aitoa nahkaa) ilman minkäänlaista mainintaa tuotteen alkuperämaasta. Näin ollen yleisöä erehdytetään nahan alkuperästä esittämällä virheellisesti sen olevan peräisin Italiasta, koska tuotteeseen on kiinnitetty italialainen tavaramerkki. Lisäksi sisäpohjaan tehty merkintä ”pelle” tai ”vera pelle” johdattaa uskomaan erheellisesti, että jalkine kokonaisuudessaan ja myös nahkaosineen olisi peräisin Italiasta, vaikkei tämä pidä paikkaansa.

19 Tämän vuoksi kantajat pyysivät ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta kieltämään pääasian vastaajia jatkamasta tällaisten jalkineiden kaupan pitämistä Italian markkinoilla, jollei jalkineissa ole niissä käytetyn nahan alkuperämaata osoittavaa merkintää. Kantajat pyysivät myös, että tämän kiellon tehosteeksi asetettaisiin uhkasakko.

20 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että eräät kyseisessä tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin kohteena olevista jalkineista on valmistettu kolmansissa maissa, esimerkiksi Kiinassa, kuten jalkineiden ulkopohjaan kiinnitetystä muovietiketistä ilmenee. Pääasian kantajien mukaan kyseinen merkintä ei kuitenkaan ole lain nro 8/2013 vaatimusten mukainen, koska merkintä ei koske nimenomaan jalkineeseen osana kuuluvan nahan vaan koko jalkineen alkuperää. Tällaisessa tilanteessa merkinnän ”vera pelle” kiinnittäminen sisäpohjaan voi siten johdattaa kuluttajan luulemaan, että vaikka

itse jalkineet on valmistettu ulkomailla, niihin on silti käytetty Italiasta peräisin olevaa nahkaa. Muiden jalkineiden osalta on sen sijaan riidanalaista, onko niihin käytetty nahka peräisin Euroopasta vai sen ulkopuolelta.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että oikeusriidan kohteena olevat lain nro 8/2013 säännökset saattavat tuomion Eggers (13/78, EU:C:1978:182, 25 kohta) mukaan olla unionin oikeuden vastaisia määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä, koska on yhteensopimatonta yhteismarkkinoiden kanssa, että laatua koskevat olettamat liitetään tuotantoprosessin tai sen osan kansalliseen tapahtumapaikkaan, koska olettama rajoittaa tai haittaa tuotantoprosessia, jonka vaiheet tapahtuvat kokonaan tai osittain muissa jäsenvaltioissa.

22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee myös, onko unionin oikeus esteenä tälle kansalliselle säännöstölle vain silloin, kun kansallinen säännöstö koskee parkitsemalla saatuja nahkatuotteita, joita pidetään laillisesti kaupan jäsenvaltioissa, vai koskeeko se myös parkitusta nahasta kolmansissa maissa valmistettuja tuotteita, joita ei vielä pidetä laillisesti kaupan Euroopan unionissa.

23 Kyseinen tuomioistuin pohtii sen jälkeen sitä, onko lain nro 8/2013 3 §:n, jossa kielletään jalkineiden vaihdanta, vaikka niiden merkinnät ovat direktiivin 94/11 vaatimusten mukaisia, katsottava merkitsevän alkuperän ilmoittamista koskevan velvollisuuden asettamista kyseisen direktiivin 5 artiklan vastaisesti.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa vielä tietää, ovatko pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevalle kansalliselle säännöstölle esteenä myös unionin tullikoodeksi ja sääntö, jonka mukaan tavara, jonka valmistus on suoritettu kahdessa tai useammassa maassa, on peräisin maasta, jossa suoritetaan viimeinen olennainen valmistus tai käsittely.

25 Tässä tilanteessa Tribunale di Milano päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko [SEUT 34–SEUT 36] artikla oikein tulkittuina esteenä lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentin – jossa velvoitetaan ilmoittamaan merkinnöillä Italian ulkopuolisissa maissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saatujen tuotteiden alkuperämaa, jos niissä käytetään [italiankielistä] nimitystä ’pelle’ – soveltamiselle tuotteisiin, jotka on valmistettu Euroopan unionin muissa jäsenvaltioissa lainmukaisesti jalostetusta tai myydystä nahasta, jolloin tällaista kansallista lakia voidaan pitää määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä, joka kielletään SEUT 34 artiklassa ja jota ei voida oikeuttaa SEUT 36 artiklalla?

2) Ovatko [SEUT 34–SEUT 36] artikla oikein tulkittuina esteenä lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentin – jossa vaaditaan ilmoittamaan merkinnöillä Italian ulkopuolisissa maissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saatujen tuotteiden alkuperämaa, jos niissä käytetään [italiankielistä] nimitystä ’pelle’ – soveltamiselle tuotteisiin, jotka on valmistettu Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkopuolella tapahtuneen jalostuksen tuloksena saadusta nahasta ja joita ei ole vielä lainmukaisesti myyty unionissa, jolloin tällaista kansallista lakia voidaan pitää määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä, joka kielletään SEUT 34 artiklassa ja jota ei voida oikeuttaa SEUT 36 artiklalla?

3) Ovatko direktiivin 94/11 3 ja 5 artikla oikein tulkittuina esteenä lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentin – jossa vaaditaan ilmoittamaan merkinnöillä Italian ulkopuolisissa maissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saatujen tuotteiden alkuperämaa, jos niissä käytetään italiankielistä nimitystä ’pelle’ – soveltamiselle tuotteisiin, jotka on valmistettu unionin muissa jäsenvaltioissa lainmukaisesti jalostetusta tai lainmukaisesti myydystä nahasta?

4) Ovatko direktiivin 94/11 3 ja 5 artikla oikein tulkittuina esteenä lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentin – jossa vaaditaan ilmoittamaan merkinnöillä tuotteen alkuperämaa – soveltamiselle tuotteisiin, jotka on valmistettu Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkopuolella tapahtuneen jalostuksen tuloksena saadusta nahasta ja joita ei ole vielä lainmukaisesti myyty unionissa?

5) Onko asetuksen N:o 952/2013 60 artikla oikein tulkittuna esteenä lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentin – jossa vaaditaan ilmoittamaan merkinnöillä Italian ulkopuolisissa maissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saatujen tuotteiden alkuperämaa, jos niissä käytetään italiankielistä nimitystä 'pelle' – soveltamiselle tuotteisiin, jotka on valmistettu Euroopan unionin jäsenvaltioissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saadusta nahasta tai joita ei ole vielä lainmukaisesti myyty unionissa?

6) Onko asetuksen N:o 952/2013 60 artikla oikein tulkittuna esteenä lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentin – jossa vaaditaan ilmoittamaan merkinnöillä Italian ulkopuolisissa maissa tapahtuneen jalostuksen tuloksena saatujen tuotteiden alkuperämaa, jos niissä käytetään italiankielistä nimitystä 'pelle' – soveltamiselle tuotteisiin, jotka on valmistettu Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkopuolella tapahtuneen jalostuksen tuloksena saadusta nahasta ja joita ei ole vielä lainmukaisesti myyty unionissa?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Direktiivi 98/34

26 Aluksi on syytä todeta, että komissio vetoaa siihen, ettei lain nro 8/2013 säännöksiä saada soveltaa, koska ne on annettu noudattamatta direktiivin 98/34 9 artiklassa säädettyä kolmen kuukauden lykkäysaikaa.

27 Komissio ilmoittaa vastaanottaneensa lakia nro 8/2013 koskevan tiedoksiannon 29.11.2012, ja se on ilmoittanut direktiivin 98/34 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti, että tämän lain hyväksymisen määräaikaa oli lykättävä 1.3.2013 asti. Laki nro 8/2013 on tätä säännöstä selvästi rikkoen annettu 14.1.2013, ja se on tullut voimaan 14.2.2013.

28 Istunnossa UNIC ja Uni.co.pel ovat vahvistaneet komission antamat tiedot ja ilmoittaneet lisäksi, että Italian viranomaiset ovat ryhtyneet toimenpiteisiin direktiivin 98/34 pakottavien säännösten rikkomisen korjaamiseksi kumoamalla lain nro 8/2013 30.10.2014 annetun lain nro 161 26 §:n nojalla. Kumoamista koskevan lain mukaan tätä asiaa koskeva uusi säännöstö on annettava 12 kuukauden määräajassa noudattaen direktiivissä 98/34 säädettyjä teknisten määräysten tiedoksi antamista koskevia velvoitteita.

29 Tältä osin on muistutettava, ettei teknistä määräystä voida soveltaa, jollei sitä ole annettu tiedoksi direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti, eikä siinäkään tapauksessa, että se on kyllä annettu tiedoksi mutta se on vahvistettu ja pantu täytäntöön ennen kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn kolmen kuukauden lykkäysajan päättymistä (ks. tuomio CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, 41, 44 ja 54 kohta ja tuomio Unilever, C-443/98, EU:C:2000:496, 49 kohta).

30 Pääasian oikeudenkäynnissä on näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä tutkia, onko laki nro 8/2013 tullut voimaan direktiivin 98/34 9 artiklassa säädettyä lykkäysaikaa noudattamatta. Jos näin on, tämän määräajan noudattamatta jättäminen on olennainen menettelyvirhe, joka johtaa siihen, ettei kyseessä olevaa teknistä määräystä voida soveltaa. Kuten myös julkisasiamies on täsmentänyt ratkaisuehdotuksensa 44–47 kohdassa, lain nro 8/2013 3 §:n 2 momenttia ei siinä tapauksessa voida soveltaa yksityisiin oikeussubjekteihin.

31 Koska olettamana on kuitenkin, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta (tuomio Melki ja Abdeli, C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin on vastattava.

Ensimmäinen ja kolmas kysymys

32 Ensimmäisellä ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 34–SEUT 36 artiklaa sekä direktiivin 94/11 3 ja 5 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kielletään muun muassa muista jäsenvaltioista tai kolmansista maista peräisin olevien jalkineiden nahkaisten osien kaupan pitäminen – jälkimmäisessä tapauksessa niitä on jo pidetty kaupan toisessa jäsenvaltiossa tai asianomaisessa jäsenvaltiossa –, jollei näissä tuotteissa ole merkintää niiden alkuperämaasta.

33 Koska nämä kaksi kysymystä koskevat sekä primaarioikeuden että direktiivin 94/11 tulkintaa, on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikkia kansallisia toimenpiteitä alalla, joka on ollut unionin tasolla kattavan yhdenmukaistamisen kohteena, on arvioitava suhteessa kyseisen yhdenmukaistamistoimenpiteen säännöksiin eikä suhteessa primaarioikeuden määräyksiin (tuomio Gysbrechts ja Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, 33 kohta ja tuomio komissio v. Belgia, C-421/12, EU:C:2014:2064, 63 kohta).

34 Näin ollen on ensimmäiseksi selvitettävä, onko tällä direktiivillä ja erityisesti sen 3 ja 5 artiklalla toteutettu yhdenmukaistaminen luonteeltaan kattava.

35 Tätä varten unionin tuomioistuimen on otettava näiden säännösten tulkitsemisessa huomioon paitsi niiden sanamuoto, myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännökset ovat (ks. tuomio Sneller, C-442/12, EU:C:2013:717, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Direktiivin 94/11 johdanto-osan ensimmäisestä, toisesta, kolmannesta ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, että direktiivin tarkoituksena on määritellä täsmällisesti yhteisen jalkineiden merkintäjärjestelmän osatekijät useiden erilaisten järjestelmien päällekkäisyyden aiheuttamien ongelmien, jotka saattavat luoda kaupan esteitä unionin sisällä, välttämiseksi. Jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisen katsotaan olevan asianmukainen keino vapaakaupan esteiden poistamiseksi, koska yksittäiset jäsenvaltiot eivät voi saavuttaa tyydyttävällä tavalla tätä tavoitetta.

37 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 58 ja 59 kohdassa, kun direktiivin 94/11 1 ja 4 artiklaa sekä liitettä I tulkitaan yhdessä, ilmenee, ettei direktiivi sisällä jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettävien materiaalien merkintöjä koskevia vähimmäisvaatimuksia, vaan siinä säädetään tyhjentävistä säännöistä. Jäsenvaltiot eivät siten ole oikeutettuja asettamaan tiukempia vaatimuksia.

38 Vaikka onkin totta, että kyseisen direktiivin 5 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat sallia, että ”merkintään tarvittaessa liitettyjä kirjallisia lisätietoja” lisätään ”tämän direktiivin mukaan vaadittuihin teksteihin”, saman 5 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ”voi kieltää tai estää sellaisten jalkineiden pitämistä kaupan, jotka täyttävät tässä direktiivissä esitetyt vaatimukset, 3 artiklan säännösten mukaisesti”.

39 Näin ollen kyseisten 3 ja 5 artiklan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta direktiivin 94/11 tavoitteiden mukaisella tavalla seuraa, että tällä direktiivillä yhdenmukaistetaan kattavasti pelkästään jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevien merkintävelvoitteiden sisältö ja että näiden velvoitteiden täyttämisen jälkeen jäsenvaltioita kielletään asettamasta esteitä näiden tavaroiden kaupan pitämiselle.

40 Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaa kansallista säännöstöä, siltä osin kuin se koskee muista jäsenvaltioista peräisin olevien tai vapaaseen liikkeeseen unionin alueella jo luovutettujen jalkineiden ainesosien merkintöjä, on edellä todetuin perustein arvioitava pelkästään direktiivin 94/11 säännösten eikä primaarioikeuden määräysten perusteella.

41 Toiseksi on heti todettava direktiivin 94/11 perusteella tehtävästä arvioinnista, että direktiivin 94/11 kaltaisia jäsenvaltioiden välisen kaupan vapauttamiseksi säädettyjä toimenpiteitä sovelletaan täysin samalla tavalla sekä jäsenvaltioista peräisin oleviin tavaroihin että kolmansista maista peräisin oleviin tavaroihin, jotka ovat vapaassa liikkeessä unionissa. Tältä osin oikeuskäytännössä on täsmennetty tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta unionissa, että vapaassa liikkeessä olevat tavarat rinnastetaan lopullisesti ja täydellisesti jäsenvaltioista peräisin oleviin tavaroihin (ks. vastaavasti tuomio Tezi Textiel v. komissio, 59/84, EU:C:1986:102, 26 kohta).

42 Kyseisen direktiivin 3 artiklan mukaan ”jäsenvaltiot eivät voi kieltää tai estää sellaisten jalkineiden pitämistä kaupan, jotka ovat tässä direktiivissä esitettyjen merkintöjä koskevien säännösten mukaisia, soveltamalla yhteensovittamattomia kansallisia, tiettyjen jalkinetyyppien tai yleensä jalkineiden merkintöjä koskevia säännöksiä”.

43 Direktiivin 94/11 4 artiklan ja sen liitteen I mukaisesti tällaisten tavaroiden merkinnöissä on mainittava vain niiden valmistuksessa käytetty raaka-aine (nahka, pinnoitettu nahka, tekstiilit tai muut materiaalit). Tässä direktiivissä ei siten säädetä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevalla säännöstöllä asetetun kaltaisesta velvoitteesta ilmoittaa nahan alkuperämaata.

44 Tältä osin on syytä muistuttaa, että oikeuskäytännössä on jo katsottu SEUT 34 artiklan tulkinnasta, että pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevien kaltaisten alkuperämerkintöjen tai alkuperän ilmoittamisen tarkoitus on auttaa kuluttajia tekemään ero kotimaisten ja maahan tuotujen tuotteiden välillä ja että ne vaikuttavat siis kuluttajan ulkomaisiin tuotteisiin kohdistuvia mahdollisia ennakkoluuloja ylläpitävästi. Yhteisillä sisämarkkinoilla alkuperän osoittamista koskeva vaatimus vaikeuttaa muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden myyntiä kyseessä olevilla aloilla; vaikeuttamalla sellaisten tavaroiden myyntiä, jotka on valmistettu jäsenvaltioiden välisen työnjaon tuloksena, se hidastaa myös taloudellista yhteenliittymistä unionissa (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, 207/83, EU:C:1985:161, 17 kohta).

45 Samaan säännökseen liittyvästä oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevien kansallisten säännösten kaltaiset kielelliset vaatimukset estävät unionin sisäistä kauppaa, koska muista jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin on pantava erilaisia merkintöjä, mistä aiheutuu ylimääräisiä käsittelykustannuksia (tuomio Colim, C-33/97, EU:C:1999:274, 36 kohta).

46 Ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyin perustein vastattava, että direktiivin 94/11 3 ja 5 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kielletään muun muassa muista jäsenvaltioista tai kolmansista maista peräisin olevien jalkineiden nahkaisten osien kaupan pitäminen – jälkimmäisessä tapauksessa niitä on jo pidetty kaupan toisessa jäsenvaltiossa tai asianomaisessa jäsenvaltiossa –, jollei näissä tuotteissa ole merkintää niiden alkuperämaasta.

Toinen ja neljäs kysymys

47 Toisella ja neljännellä kysymyksellään, jotka on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko SEUT 34–SEUT 36 artiklaa ja direktiivin 94/11 3 ja 5 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kielletään muun muassa kolmansista maista peräisin olevien jalkineiden nahkaisten osien, joita ei vielä ole pidetty laillisesti kaupan unionin alueella, pitäminen kaupan, jollei näissä tuotteissa ole merkintää niiden alkuperämaasta.

48 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen itse käyttämän sanamuodon mukaan nämä kysymykset koskevat kolmansista maista peräisin olevien jalkineiden, joita ei ole vielä luovutettu vapaaseen liikkeeseen unionin alueella eikä siten myöskään Italian alueella, nahkaisia osia.

49 Tältä osin on syytä muistuttaa ensinnäkin, että SEUT 28 artiklan mukaan vienti- ja tuontitullit sekä kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja tätä kieltoa sovelletaan jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin sekä sellaisiin kolmansista maista peräisin oleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.

50 SEUT 29 artiklan mukaan kolmansista maista tulevien tuotteiden katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu ja tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleja tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu.

51 Ennakkoratkaisupyyntöön ja kansalliseen asiakirja-aineistoon perehtyminen osoittaa kuitenkin, että kyseessä olevia tuotteita on pidetty kaupan Italiassa ja että ne on siten luovutettu vapaaseen liikkeeseen unionin alueella SEUT 29 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

52 Sen vuoksi on korostettava yhtäältä, että tämän tuomion 32–46 kohdassa annettu unionin tuomioistuimen vastaus ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen soveltuu myös tällaisiin tavaroihin.

53 Koska toinen ja neljäs kysymys toisaalta koskevat nimenomaisesti tavaroita, joita ei vielä ole luovutettu vapaaseen liikkeeseen unionin alueella, nämä kysymykset ovat tästä syystä luonteeltaan hypoteettisia.

54 Tältä osin on syytä muistuttaa, että unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen, jos on ilmeistä, ettei pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ole mitään yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio Stark, C-293/10, EU:C:2011:355, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

55 Näin ollen on todettava, että toinen ja neljäs kysymys on jätettävä tutkimatta.

Viides ja kuudes kysymys

56 Viidennellä ja kuudennella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko unionin tullikoodeksin 60 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

57 Aluksi on syytä huomauttaa, että kyseinen tuomioistuin pyytää unionin tullikoodeksin 60 artiklan tulkitsemista, vaikka tämä artikla tulee voimaan vasta 1.5.2016. Näin ollen on tulkittava asetuksen N:o 2913/92 24 artiklaa, joka on voimassa pääasian oikeudenkäyntiin liittyvien tosiseikkojen ajankohtana ja joka on asiallisesti samansisältöinen kuin mainittu 60 artikla.

58 Asetuksen N:o 2913/92 24 artiklassa säädetään, että tuonti- tai vientitulleja vahvistettaessa ”tavara, jonka valmistus on suoritettu kahdessa tai useammassa maassa, on peräisin maasta, jossa suoritetaan viimeinen olennainen valmistus tai käsittely”.

59 Tässä säännöksessä annetaan yhteinen määritelmä tavaran alkuperän käsitteelle, joka on välttämätön keino turvata yhteisen tullitariffin sekä tavaroiden tuontiin tai vientiin liittyvien kaikkien unionin tai jäsenvaltioiden toteuttamien toimenpiteiden yhtenäinen soveltaminen (ks. vastaavasti tuomio Gesellschaft für Überseehandel, 49/76, EU:C:1977:9, 5 kohta).

60 Tästä seuraa yhtäältä, ettei tässä säännöksessä tarkoiteta jalkineiden merkintöjen välityksellä kuluttajille tarkoitettujen tietojen sisältöä.

61 Kuten toisaalta komissio huomauttaa, lain nro 8/2013 3 §:n 2 momentissa ei säädetä minkäänlaisista perusteista tuotteen alkuperän määrittelemiseksi asetuksen N:o 2913/92 24 artiklassa tarkoitetun ”viimeisen olennaisen valmistuksen tai käsittelyn” tapahtumapaikan perusteella, joten on todettava, ettei ennakkoratkaisupyynnöstä ole mahdollista todeta, millä tavoin kyseisen 24 artiklan tulkinta liittyy pääasiassa annettavaan ratkaisuun.

62 Koska unionin tuomioistuimen vastauksella viidenteen ja kuudenteen kysymykseen ei ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta, on todettava, että nämä kysymykset on tämän tuomion 54 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettäviä materiaaleja koskevia merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 23.3.1994 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/11/EY 3 ja 5 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kielletään muun muassa muista jäsenvaltioista tai kolmansista maista peräisin olevien jalkineiden nahkaisten osien kaupan pitäminen – jälkimmäisessä tapauksessa niitä on jo pidetty kaupan toisessa jäsenvaltiossa tai asianomaisessa jäsenvaltiossa –, jollei näissä tuotteissa ole merkintää niiden alkuperämaasta.

Allekirjoitukset